

ARCHEOLOGISCHE EVALUATIE VAN HET BODEMARCHIEF AAN HET ALFONS DE COCKPLEIN, DE ALFONS DE COCKSTRAAT, DE VAN PEENESTRAAT EN DE MAX ELSKAMPSTRAAT TE ANTWERPEN

(SWOU10210)

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN



ABO Archeologische Rapporten 490

Rapport opgemaakt door: Ine Léonard



Kontichsesteenweg 38

2630 Aartselaar

Juli 2017

Dossiernr. 22166.R.01 (intern)

SWOU10210 (extern)

Aartselaar

DEEL 2 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

1 INLEIDING

Deze archeologienota kwam tot stand in opdracht van de initiatiefnemer naar aanleiding van de geplande werkzaamheden die gepaard gaan met het opbreken en de aanleg van het buurtpark op het Alfons De Cockplein en de riolerings- en bestratingswerken in de Max Elskampstraat, de Alfons De Cockstraat en een gedeelte van de Van Peenestraat te Antwerpen. De werken beogen het verbeteren van de toestand van de straten en de groenzones als ook het vernieuwen van de speeltoestellen. Tot slot zal ook het Eric Sassegebouw aan de Max Elskampstraat worden vernieuwd. De werken omvatten het opbreken en het vervangen van de wegenis en het huidige rioleringsstelsel als ook het opbreken van de huidige verhardingen in het buurtpark, de aanleg van een nieuwe zonering inclusief nieuwe speelzones en paden en het verbeteren van de groenzones door de zieke bomen te vervangen. De totale oppervlakte van de percelen waarop de werken betrekking hebben, bedraagt ca. 12.000. Daar de werken voor het volledige projectgebied een ingreep in de bodem minstens een diepte van 30cm zullen bedragen, wordt de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem gelijkgesteld aan de totale oppervlakte van het projectgebied. Bovendien wordt ook een oppervlakte van 933m² tot een diepte van ca. 300cm uitgegraven.

Het beoogde project en de bijhorende graafwerken worden beschouwd als een ingreep in de bodem. Het projectgebied valt echter volledig buiten een beschermde archeologische site en volledig buiten een vastgestelde archeologische zone. Het projectgebied valt wel volledig buiten een zone waar geen archeologische erfgoed valt te verwachten. Aangezien de aanvrager een publiekrechtelijke instantie is, meer bepaald het districtcollege van de Stad Antwerpen, en de totale oppervlakte van de percelen en de ingreep in de bodem overschrijden de drempelwaardes van 3.000m² en 1.000m², moet er in het kader van het Onroerend Erfgoeddecreet voorafgaand aan een bouwvergunning een archeologienota worden opgemaakt die het archeologisch potentieel evalueert (art. 5.4.1. Onroerend Erfgoeddecreet). Het bureauonderzoek moet uitwijzen of een onderzoek met ingreep in de bodem mogelijk en wenselijk is voor deze percelen.

2 GEMOTIVEERD ADVIES

Het bureauonderzoek volstaat naar onze mening als archeologisch vooronderzoek bij de aanvraag voor de geplande werkzaamheden die gepaard gaan met de riolerings- en bestratingswerken van de Alfons De Cockstraat, Max Elskampstraat en een gedeelte van de Van Peenestraat als ook de aanleg van het buurtpark op het Alfons De Cockplein, te Antwerpen. Uit de studie van landschappelijke, historische, cartografische en archeologische gegevens over het projectgebied menen wij te kunnen besluiten dat voor het projectgebied een matig tot hoog potentieel is op het aantreffen van sporen uit voornamelijk oudere archeologische perioden. De impact van de geplande werkzaamheden op het archeologisch bodemarchief is echter beperkt waardoor ook het potentieel op kennisvermeerdering laag is.

Dit baseren we op:

- Reeds verregaande verstoring van de archeologische lagen door eerdere aanleg van wegenis, rioleringsstelsel en nutsleidingen in de Alfons De Cockstraat, de Max Elskampstraat en de Van Peenestraat. Ter hoogte van de riolering is een pakket verstoord tot op een diepte van 300cm. Het eventuele in-situ archeologische erfgoed bevindt zich dan ook minstens op een diepte van 300cm. De geplande werkzaamheden in deze straten houden een ingreep in de bodem in met een maximale diepte van 300cm en overschrijden daarmee de diepte van de huidige riolering niet. Verder zal de nieuwe riolering grotendeels hetzelfde tracé volgen van het oude stelsel. Bijgevolg zal voornamelijk de al verstoorde ondergrond worden aangesneden.
- In verband met het buurtpark op het Alfons De Cockplein houden de geplande werken voor het overgrote deel een ingreep in de bodem in van 30–40cm. Aangezien het park reeds in de jaren 2000 een make-over kreeg, wordt verwacht dat deze diepte reeds verstoord is. Voor de boomaanplanten en voor de aanleg van een klein voetbalveld en een groot voetbalveld tevens tribune en skatepark zal de bodemingreep een diepte van 80cm bedragen. Het park beschikt nog grotendeels over de oorspronkelijke vroeg 20ste-eeuwse boomaanplanting. Aangezien het projectgebied tot het einde van de 19de eeuw nooit bebouwd noch bebost was en het vrijwel direct bij de ontsluiting van de ruimere omgeving de ruimtelijke bestemming van park heeft gekregen, is de kans om een onverstoord ondergrond aan te treffen onder het overgrote deel van het buurt groot. Op drie kuilen van 4m² elk na worden er geen ingrijpende verstoring in de noord- en oostflanken van het buurtpark verwacht. Ook in het zuidwestelijke deel heeft mogelijk een beperkte verstoring van de natuurlijke bodem plaats door het rooien en vervangen van 6 zieke bomen. Na het rooien worden plantputten van 4 m² aangelegd. In het geval van het voetbalveld/skatepark wordt verwacht dat de bodemingreep de natuurlijke bodem zal verstoren. Voor de aanleg van de multisportzone is immers een bodemingreep tot 50 cm onder straatniveau uitgevoerd, terwijl de geplande bodemingrepen tot een diepte van 80 cm reiken. Bij de eerdere bodemingreep is de top van het archeologische vlak mogelijk al verstoord; de omvang van deze verstoring is echter niet bekend. De oppervlakte die (dieper) verstoord wordt door de geplande ingrepen bedraagt 498m².

Uit het voorgaande blijkt dat de geplande ingrepen de natuurlijke bodem verstoren over een totale oppervlakte van 534m². Hiervan is 36 m² verdeeld over 9 plantputten van telkens 4m². Voor het grote voetbalveld/skatepark geldt dat de natuurlijke bodem mogelijk verstoord wordt over een oppervlakte van 498 m². Het betreft een zone waar de natuurlijke bodem mogelijk al in zekere mate verstoord is door een eerdere bodemingreep tot 50 cm onder het huidige straatniveau. Gezien de relatief beperkte verstoringen die de geplande ingrepen veroorzaken, wordt het potentieel op kennisvermeerdering laag geacht. Bovengenoemde argumenten tezamen met een kosten-baten afweging pleiten voor het afzien van verder onderzoek. Bijgevolg dient geen programma van maatregelen te worden opgesteld.